

Sygn. akt II Ca 405/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Magdalena Bajor-Nadolska (spr.)** Sędziowie: **SSO Ewa Piątkowska-Bidas**

SSO Elżbieta Ciesielska

Protokolant: protokolant sądowy Iwona Cierpikowska

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2014 r. w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. Z. i J. Z.

przeciwko Towarzystwu (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Kielcach

z dnia 7 stycznia 2014 r., sygn. VIII C 654/13

zmienia zaskarżony wyrok w punktach I (pierwszym) i II (drugim) w ten sposób, że kwoty 2617 złotych zastępuje kwotami 2017 (dwa tysiące siedemnaście) złotych; oddała apelację w pozostałej części i zasądza od Towarzystwa (...) w W. na rzecz A. Z. i J. Z. kwoty po 900 (dziewięćset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

II Ca 405/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 7 stycznia 2014 roku Sąd Rejonowy w Kielcach zasądził od Towarzystwa (...) w W. na rzecz A. Z. i na rzecz J. Z. po 30000 złotych tytułem zadośćuczynienia oraz koszty procesu dla każdego z powodów, a w pozostałej części powództwo oddalił.

Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny, z którego wynika, że 2 stycznia 2005 roku

w wyniku wypadku komunikacyjnego zginął syn powodów K. Z.. Sprawca wypadku został skazany prawomocnym wyrokiem za spowodowanie wypadku. K. Z. w chwili śmierci miał 33 lata, ukończył studia na dwóch kierunkach, mieszkał

i pracował w K. ale często odwiedzał rodziców, którym pomagał w różnych sprawach życiowych, przy pracach domowych oraz finansowo. Powodowie byli bardzo zżyci z synem, planowali przenieść się do K.. Po śmierci syna podupadli na zdrowiu. J. Z. dostał udaru, izolował się od ludzi. A. Z. straciła apetyt, schudła

i osłabła. Oboje powodowie zwrócili się o pomoc do psychiatry, z której korzystają do dzisiaj, zażywając leki na uspokojenie. Ich córka była zmuszona zmienić swoje plany życiowej

i przeprowadziła się ze S. do domu rodziców.

Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny na podstawie dokumentów, w szczególności zaświadczeń lekarskich i zeznań świadków.

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo każdego z powodów jest zasadne na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24§1 k.c. i art. 34 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Śmierć ich syna nastąpiła na skutek deliktu, którego następstwem jest krzywda powodów w postaci utraty osoby najbliższej i cierpienie z tym związanych. Zasądzone kwoty są adekwatne do rozmiaru krzywd powodów.

Apelację od tego wyroku wywiódł pozwany. Zaskarżył wyrok w punktach I,II,IV w całości. Zarzucił: 1) naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24§1 k.c. oraz w zw. z art. 34 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych przez przyjęcie, że ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność za naruszenie dóbr osobistych pośrednio poszkodowanego w wypadku komunikacyjnym; 2) naruszenie art. – art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24§1 k.c. przez nieprawidłowe przyjęcie, że odpowiednimi sumami zadośćuczynienia są kwoty po 30000 złotych; 3) naruszenie przepisu prawa procesowego – art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. przez przyjęcie, że powodowie wywiązali się z obowiązku udowodnienia okoliczności z których wywodzą skutki prawne (brak przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego); 4) naruszenie prawa materialnego – art. 481§1 k.c. przez uznanie, że odsetki należą się od daty 28 lipca 2013 roku, pomimo, że zasadnym było zasądzenie odsetek od daty wyroku; 5) naruszenie art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z §6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w zw. z art. 72§1 pkt 1 k.p.c. przez zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego dla każdego z powodów w sytuacji gdy byli reprezentowani przez jednego adwokata.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie jedynie w zakresie zarzutu dotyczącego kosztów procesu, a w pozostałej części jest niezasadna.

W pierwszej kolejności, odnosząc się do zarzuty dotyczącego naruszenia prawa procesowego, wskazać należy, iż nie zasługuje on na uwzględnienie. Powodowie wykazali fakty, z których wywodzą dla siebie skutki prawne, w szczególności śmierć syna na skutek deliktu oraz doznaną własną krzywdę jak też i związek przyczynowy pomiędzy śmiercią osoby najbliższej a swoim stanem emocjonalnym po tym fakcie.

Na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24§1 k.c. i art. 23 k.c. kompensacie podlega krzywda powodów w postaci przedwczesnej utraty syna, utraty możliwości życia w rodzinie, którą założyli oraz związane z tą utratą cierpienie ból i poczucie osamotnienia. W związku

z tym należało ocenić czy zaferowanymi dowodami powodowie wykazali tę krzywdę. Na wniosek powodów zostali przesłuchani świadkowie oraz przeprowadzono dowód

z dokumentów lekarskich obrazujących stan zdrowia powodów po dacie wypadku, w którym zginął ich syn. Słusznie Sąd Rejonowy uznał, że z tych dowodów wynikają okoliczności na podstawie których można przyjąć istnienie podstawy do zasądzenia zadośćuczynień na rzecz powodów. Powodowie wykazali jak bardzo przeżyli śmierć syna, jak zmienił się ich stan zdrowia, czego przejawem były nie tylko dolegliwości natury psychicznej ale i schorzenia somatyczne. Związek przyczynowy między śmiercią syna a stanem zdrowia powodów obrazującym doznaną krzywdę, został wykazany także zeznaniami świadków, którzy opisywali jak zmieniło się życie powodów na skutek doznanej tragedii. Dokonana przez Sąd Rejonowy ocena tych dowodów i wyprowadzone z nich wnioski są prawidłowe i nie budzą wątpliwości, toteż Sąd Okręgowy podziela je w całości. Wbrew przekonaniu skarżącego nie było potrzeby przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego. Pozwany w toku procesu nie kwestionował wykazywanych przez powodów faktów, w szczególności nie przedstawił takich okoliczności, z których wynikałoby, że powodowie mogli doznać rozstroju zdrowia psychicznego na innym podłożu. Zaznaczyć należy, że wobec dobra osobistego każdego

z powodów jakie w przedmiotowej sprawie podlega ochronie, stopień i zakres cierpień i bólu z powodu utraty osoby najbliższej, ma znaczenie raczej dla oceny więzi łączącej osobę zgłaszającą roszczenie o ochronę dóbr osobistych a zmarłym, niż dla oceny zakresu doznanego cierpienia i bólu, toteż opinia biegłego nie jest niezbędnym ani też głównym dowodem w tego typu sprawach.

Nie są również zasadne zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego.

Nie można zgodzić się z zarzutem naruszenia art. 34 ustawy z 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (Dz.U. z 2013r., poz.392 t.j.) Jego interpretacja, zgodnie z którą ubezpieczyciel nie odpowiada za dobra osobiste na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c., w szczególności dobra osobistego w postaci utraty więzi rodzinnych, nie jest uprawniona. Zasadą jest, że odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub kierującego pojazdem, jest wyznaczona granicami odpowiedzialności ubezpieczonego. Poszkodowany jest uprawniony do odszkodowania w pełni pokrywającego szkodę wyrządzoną ruchem pojazdu w mieniu jak i na osobie, a w tym przypadku zarówno szkody materialnej jak i niematerialnej. Do odpowiedzialności ubezpieczonego posiadacza pojazdu, a tym samym do zakładu ubezpieczeń, stosuje się takie same ogólne zasady odszkodowawcze przyjęte w kodeksie cywilnym w art. 444-449 k.c. w związku z art. 361-363 k.c. Ubezpieczony odpowiada także za naruszenie dobra osobistego, a zatem i ten obowiązek zostaje przejęty przez ubezpieczyciela. Niejednokrotnie Sąd Najwyższy wskazywał w uzasadnieniach swoich orzeczeń, że odrzucenie takiego poglądu i przyjęcie poglądu przeciwnego, o niepokrywaniu się zakresów odpowiedzialności ubezpieczonego i ubezpieczyciela, musiałoby mieć oparcie w konkretnej normie prawnej (por. uzasadnienie uchwały SN z 7.11.2012r., IIICZP 67/12, publ. OSNC 2013/4/45). O braku podstaw do wyłączenia na podstawie art. 34 cytowanej ustawy, odpowiedzialności ubezpieczyciela za krzywdy spowodowane naruszeniem dóbr osobistych osoby bliskiej zmarłego w wyniku wypadku komunikacyjnego, będącego czynem niedozwolonym, Sąd Najwyższy wypowiedział się kategorycznie w uchwale z dnia 20.12.2012r. syg. IIICZP93/12 (publ. OSNC 2013/7-8/84). Sąd Okręgowy rozpoznający niniejszą sprawę podziela te poglądy prawne i utrwaloną na ich podstawie praktykę orzeczniczą.

Zgodnie z wypracowanym w judykaturze stanowiskiem, osoba dochodząca zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dobra osobistego z powodu śmierci osoby najbliższej, nie jest poszkodowana pośrednio. Źródłem jej krzywdy w postaci cierpienia i osamotnienia

z powodu przedwczesnej utraty osoby najbliższej i prawa do życia w rodzinie jest ten sam czyn niedozwolony. Osoba ta doznaje więc bezpośrednio naruszenia dobra osobistego (por. uchwała SN z 13.07.2011r., IICZP 32/11, publ. OSNC 2012/1/10, uchwała SN z 27.10.2010r., IIICZP76/10, publ. OSNC 2011/42).

Odnośnie kwestionowanej wysokości zadośćuczynienia, wskazać należy, iż Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do jego zmiany. Zadośćuczynienie ma kompensować przedwczesną utratę osoby najbliższej, w tym przypadku syna powodów. Jak każda kompensata krzywdy niemajątkowej powinno być utrzymane w rozsądnych granicach i odpowiadać aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, która jednak nie może podważyć kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia. Wysokość zadośćuczynienia powinna przedstawiać realną wartość ekonomiczną i przynieść choćby częściową równowagę emocjonalną osobie pokrzywdzonej. Zwrócić należy uwagę na charakter więzi łączącej obu powodów z synem. Byli sobie bardzo bliscy, czego wyrazem były częste kontakty i świadczona przez syna pomoc dla rodziców, a wcześniej rodziców dla syna w postaci opieki na jego dzieckiem. Syn powodów zginął tragicznie w młodym wieku, również powodowie nie są osobami w podeszłym wieku, a zatem utracili oni bezpowrotnie, wiele lat obecności syna w ich życiu, co świadczy o doznaniu znacznego naruszenia ich dóbr osobistych w postaci prawa do życia w rodzinie. Zasądzone przez Sąd Rejonowy zadośćuczynienia są zatem odpowiednie w przypadku każdego z powodów.

Sąd Okręgowy nie podziela także zarzutu naruszenia art. 481§1 k.c. Słusznie Sąd Rejonowy przyjął, że datą od której należy liczyć opóźnienie dłużnika jest data doręczenia odpisu pozwu, a nie data wyrokowania. Żądanie powodów okazało się zasadne w całości. Zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia za krzywdę ma charakter podobny do

zobowiązania o charakterze bezterminowym, w którym to przypadku dłużnik powinien wykonać świadczenie po wezwaniu przez wierzyciela. Zadośćuczynienie w rozmiarze w jakim należy się wierzycielowi w dniu, w którym dłużnik ma je zapłacić, powinno być oprocentowane z tytułu opóźnienia od tego dnia, a nie dopiero od dnia wyrokowania. Należy zaznaczyć, iż dłużnikowi posiadającemu profesjonalną obsługę prawną niewątpliwie znana jest ugruntowana praktyka orzecznicza sądów powszechnych, ukształtowana przez orzecznictwo Sądu Najwyższego w przedmiocie zasadności roszczeń o zadośćuczynienie za krzywdę spowodowaną przedwczesną śmiercią osoby bliskiej w wyniku deliktu, dotyczące stanów faktycznych przed wprowadzeniem przepisu art. 446§4 k.c.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności Sąd Okręgowy oddalił w znacznej części apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

Zasadny natomiast okazał się zarzut apelacji dotyczący zasad orzekania o kosztach procesu. Powodowie złożyli jeden pozew, byli reprezentowani przez jednego pełnomocnika, roszczenia powodów oparte są na tym samym stanie faktycznym i prawnym. Stosownie do art. 98§3 k.p.c. do niezbędnych kosztów strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie i wydatki jednego adwokata. Strona powodowa była reprezentowana przez jednego adwokata. Zasadnym zatem było przyznanie jednego wynagrodzenia obliczonego na podstawie §6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku o opłatach za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U nr 163, poz. 1348 ze zm.). nie można przyjąć, jak tego domaga się skarżący, do wyliczenia wysokości opłaty, pojedynczego żądania, ale ich sumę. Dlatego też, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w części dotyczącej kosztów procesu i zasądził dla każdego z powodów po 2017 złotych, w sumie kwotę 4034 złote, na którą składają się koszty pełnomocnika 3600 złotych, suma opłat skarbowych od pełnomocnictwa 34złote i opłata od pozwu 400 złotych. W tym zakresie Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 386§1 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98§1 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. i § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokatów oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. nr 163, poz.1348 ze zm.).

SSO E Ciesielska SSO E.Piątkowska-Bidas SSO M.Bajor - Nadolska